

Broj Broj XXVI / 2017
Bilten o procesu pregovora
o pristupanju Srbije Evropskoj uniji

PREDUZETNIŠTVO I INDUSTRIJSKA POLITIKA U PREGOVORIMA SA EU

TEMA BROJA STR. 3–5

AKTUELNO STR. 6–7

Otvoreno Poglavlje 26 – Obrazovanje i kultura
Podrška članstvu Srbije u Evropskoj uniji 47%

PREDSTAVLJAMO STR. 8

Poglavlje 13 – Ribarstvo

DODATAK STR. 9–12

Vaša energija

INTERVJU STR. 13–16

Frederik Boyer, šef kancelarije Pakta gradonačelnika

21. februar

Održan sastanak zajedničkog odbora EU – Srbija za praćenje IPA

Sastanak Odbora za praćenje IPA, koji razmatra status sprovođenja pretpristupne pomoći (IPA) Evropske unije Srbiji, održan je u Beogradu. Sastanak je bio posvećen analizi realizacije postojećih projekata koje finansira EU, kao i pripremi buduće finansijske EU pomoći. Istaknuta je važnost nacionalnih sektorskih politika i strategija koje podupiru efikasno korišćenje pomoći EU, Jedinstvene liste prioriternih infrastrukturnih projekata i Nacionalnog odbora za investicije, kao primera dobre prakse u regionu. Posebno je razmotren i napredak u pripremama nacionalnih institucija za poveravanje upravljanja Instrumentom za pretpristupnu pomoć u ruralnom razvoju (IPARD). Učesnici sastanka informisani su o sprovođenju programa sektorske budžetske podrške javnoj upravi, kao i o stanju procesa pripreme za sprovođenje programa sektorske budžetske podrške u prosveti i u oblasti integrisanog upravljanja granicama. Članovi Odbora za praćenje IPA usvojili su operativne zaključke i preporuke odbora s jasno definisanim odgovornostima i rokovima, što će doprineti unapređenju efikasnosti i efektivnosti pretpristupne pomoći Evropske unije u Srbiji [Više...](#)

27. februar

Otvorena poglavlja 20 i 26

Odluka o otvaranju pregovaračkih poglavlja 20 (Preduzetništvo i industrijska politika) i 26 (Obrazovanje i kultura) doneta je na Petoj međuvladinoj konferenciji u Briselu. Na konferenciji su predstavljene pregovaračke pozicije Srbije za ta dva poglavlja. Delegaciju Srbije predvodila je Jadranka Joksimović, ministarka zadužena za evropske integracije, dok je Savet EU predstavljao Luis Grek, zamenik predsednika Vlade Malte i ministar evropskih poslova. Ispred Evropske komisije konferenciji je prisustvovao komesar za politiku susedstva i pregovore o proširenju Johannes Han. [Više...](#)

28. februar

Odbor Evropskog parlamenta usvojio rezoluciju o Srbiji

Spoljnopolitički odbor Evropskog parlamenta (EP) usvojio je predlog rezolucije o Srbiji u kojoj se ponovo ističe da je jačanje vladavine prava i sprovođenje sporazuma o normalizaciji odnosa s Prištinom ključ za napredak Srbije ka članstvu u Evropskoj uniji. Poslanici ovog odbora EP pozvali su vlasti u Beogradu da brzo pronađu rešenje za slučaj Savamala. Oni su sa 55 glasova „za” i dva glasa „protiv” usvojili predlog rezolucije o kojoj će se naknadno izjasniti parlament EU na plenarnom zasedanju u aprilu. Predlog rezolucije izrađen je na temelju izveštaja koji je pripremio izvestilac Evropskog parlamenta za Srbiju Dejvid Mekalister. [Više...](#)

IMPRESUM

Izdavač: Beogradska otvorena škola (BOŠ)
Masarikova 5/16, 11000 Beograd, Srbija
www.bos.rs

Urednici: Danijela Božović, Tamara Skrozza i Srđan Đurović
Autori: Danijela Božović, Jelena Babić, Mirko Popović, Ognjan Pantić i Stevan Petrović

Lektura: Marijana Milošević

Objavljivanje elektronskog biltena „Progovori o pregovorima” podržala je Fondacija za otvoreno društvo u Srbiji. Godišnji rad BOŠ podržava Evropska unija u okviru programa Evropa za građane i građanke. Stavovi izneti u ovom biltenu nisu nužno stavovi Fondacije za otvoreno društvo ili Evropske unije. Beogradska otvorena škola odgovorna je isključivo za iznete informacije. Za stavove i informacije u autorskim tekstovima i intervjuima odgovorni su sami autori, odnosno intervjuisane osobe.

PREUZETNIŠTVO I INDUSTRIJSKA POLITIKA U PREGOVORIMA SA EU

Odluka o otvaranju pregovaračkog poglavlja 20 (Preduzetnička i industrijska politika) doneta je na Petoj međuvladinoj konferenciji, održanoj u Briselu 27. februara 2017. Kako je istaknuto na konferenciji, neophodno je krenuti u sprovođenje sveobuhvatne industrijske strategije u Srbiji, a u skladu sa EU preporukama relevantnih politika u oblasti industrije. Zaključno s Petom međuvladinom konferencijom, od ukupno 35 pregovaračkih poglavlja u pristupnim pregovorima sa Srbijom, otvoreno ih je osam, od kojih su dva privremeno i zatvorena.

O čemu pregovaramo u poglavlju 20?

Pravne tekovine EU u okviru poglavlja o preduzetništvu i industrijskoj politici sastoje se od **načela** i **instrumenata** politike koji su sadržani u saopštenjima, preporukama i zaključcima Saveta i uglavnom se primenjuju na nacionalnom nivou. Na nivou EU, oni se primenjuju putem **programa EU**. Pored horizontalnih načela i instrumenata, preduzetništvo i industrijska politika mogu takođe obuhvatati **sektorske politike**. U celini posmatrano, *Strategija Evropa 2020* predstavlja snažan pokretač preduzetništva i industrijske politike, kao i značajan instrument u potrazi za većim privrednim i društvenim rastom u EU. Dok su ciljevi određeni na evropskom nivou, sprovođenje je na nacionalnom, regionalnom i lokalnom nivou.

Uspostavljanjem opštih načela politike, EU nastoji da promoviše kreiranje preduzetničkih politika i industrijskih strategija koje unapređuju konkurentnost. U skladu sa Ugovorom o funkcionisanju EU, politika preduzetništva i strategije u oblasti industrije usmerene su na: ubrzanje strukturnih prilagođavanja, podsticanje stvaranja okoline povoljne za pokretanje poslova, domaćih i stranih investicija, promovisanje malih i srednjih preduzeća (SME), kao i preduzetništva i inovacija. Konkretno, politiku EU u oblasti malih i srednjih preduzeća karakterišu preporuke i mehanizmi za preispitivanje zajedničke strategije, obuhvaćeni Aktom

U 2016. godini Republika Srbija je pristupila COSME programu. Pristupanjem COSME programu Srbija nastavlja s prethodnim aktivnostima u Evropskoj mreži preduzetništva kao zvanični član. Četiri komercijalne banke u Republici Srbiji podnele su prijavu za komponentu – finansijski instrumenti u okviru COSME, a tri banke su u julu 2016. već započele pregovore sa Evropskim investicionim fondom. Ministarstvo privrede nadležno je za sprovođenje COSME promotivne kampanje, a u cilju bolje promocije i informisanja o mogućnostima programa za potencijalne korisnike širom zemlje.

Foto: COSME program

o malim preduzećima (*Small Business Act for Europe – SBA*), koji predstavlja važeći okvir politike razvoja malih i srednjih preduzeća u Evropskoj uniji i državama članicama Evropske unije. SBA nastoji da mala i srednja preduzeća, koja predstavljaju više od 98% svih preduzeća u Evropskoj uniji, postavi u središte procesa kreiranja politike u Evropi. Princip na kojem počiva Akt o malim preduzećima jeste „Misliti prvo o malima”, a promoviše se i preduzetnički duh među građanima Evrope.

Instrumenti politike u oblasti preduzetništva i industrijske politike razvijeni su u Programu EU za konkurentnost malih i srednjih preduzeća (COSME). Ovaj program obezbeđuje finansijsku podršku preduzećima i kreatorima politike, a usmeren je na aktivnosti kojima se unapređuje pristup finansijskim sredstvima i tržištima, kao i služba za pomoć preduzetnicima – Evropska mreža preduzetništva, razvoj boljih politika kao podrška malim i srednjim preduzećima (MSP).

U oblasti preduzetništva i industrijske politike, EU podstiče usmereniju analizu konkurentnosti pojedinih oblasti i pokretanje inicijativa kao što su: grupe na visokom nivou, politički forumi, studije i ekspertske tribine, kao i inicijative za umrežavanje. Formulisanje i sprovođenje preduzetničke i industrijske politike zahteva odgovarajući administrativni kapacitet na nacionalnom, regionalnom i lokalnom nivou, uključujući efikasan postupak konsultacija i mehanizme saradnje s glavnim zainteresovanim stranama, kao što su npr. industrijska udruženja.

Šta nam donosi Poglavlje 20?

U okviru pregovora od država kandidata se zahteva da predstave politiku industrije i strategiju restrukturiranja kako bi se procenilo da li su njihove industrijske politike u skladu s principima EU, posebno u pogledu privatizacije i restrukturiranja. Na primer, sva preduzeća u državnom vlasništvu u Srbiji moraću da prođu kroz

postupak restrukturiranja, što podrazumeva strukturne i organizacione promene u tim preduzećima, kao i njihovu pripremu za samostalno i konkurentno učešće u tržišnoj utakmici. Industrijska politika tesno je povezana s drugim pregovaračkim poglavljima, posebno s politikom konkurencije. To se odnosi i na državnu pomoć, jer industrijska politika EU ima nadležnosti u kontroli i ograničavanju subvencija i drugih oblika državne pomoći, kako na nacionalnom tako i na nivou EU.

Usaglašavanjem domaćih standarda sa evropskim standardima, regulativom i praksom u oblasti preduzetništva i industrijske politike, Srbija će dodatno unaprediti poslovni ambijent, ali i osnažiti pristup finansiranju malim i srednjim preduzećima. Takođe, to bi omogućilo i unapređenje sektorskog pristupa u kreiranju industrijske politike, vodeći računa o sektorima s najvećim razvojnim i izvoznim potencijalima. Pregovori u okviru Pregovaračkog poglavlja 20 doprineće usaglašavanju sa evropskim pravnim okvirom, kako bi se unapredio sveukupan ekonomski rast i ojačala konkurentnost domaće privrede, prvenstveno kroz kreiranje povoljnog okruženja za preduzetništvo i razvoj poslovanja.

Tok pregovora

Prva faza u procesu pregovora o pristupanju, analitički pregled zakonodavstva (*skining*), započela je u Poglavlju 20 eksplanatornim skiningom koji je održan 2–3. aprila 2014. godine. Srbija je završila drugu fazu analitičkog pregleda zakonodavstva u ovom poglavlju 1. jula 2014. godine. Izveštaj o skiningu, objavljen u januaru 2015. godine, navodi da nema početnih merila za otvaranje datog poglavlja, a Evropska komisija preporučuje otvaranje pristupnih pregovora u okviru Poglavlja 20. Na osnovu ovog izveštaja Savet EU usvaja Rezultat skininga i poziva Srbiju da dostavi svoju pregovaračku poziciju za Poglavlje 20. Ministarstvo privrede Vlade Republike Srbije, kao vodeća institucija za pregovaranje u okviru Poglavlja 20, pristupilo je izradi pregovaračke pozicije. Pregovori o Poglavlju 20 otvoreni su na Petoj međuvladinoj konferenciji u Briselu, 27. februara 2017. godine.

Mada zemlje koja su već završile proces evropskih integracija Poglavlje 20 ubrajaju u lakša za pregovaranje – do sada nijedna država nije tražila prelazne periode niti posebne dogovore o ovom poglavlju – predstoji nam veliki posao, jer će tok i rezultati pregovaračkog procesa itekako trasirati buduću mapu puta nacionalne privrede.

Pregovaračka pozicija Srbije za Poglavlje 20 – Planovi za potpuno usklađivanje zakonodavnog i institucionalnog okvira s pravnim tekovinama EU

U uvodnom delu pregovaračke pozicije Srbija se obavezala da prihvata pravne tekovine EU u Poglavlju 20 (Preduzetništvo i industrijska politika) i da ne zahteva specifična prilagođavanja.

Srbija će u narednom periodu nastaviti s politikama usmerenim ka poboljšanju uslova za ekonomski rast i jačanje konkurentnosti nacionalne privrede, prvenstveno stvaranjem privlačnog poslovnog okruženja za nove investicije i razvoj preduzetništva. U tom smislu posebna pažnja biće posvećena aktivnostima koje za cilj imaju povećanje konkurentnosti prerađivačke industrije

i sektora malih i srednjih preduzeća, u skladu s principima pametnog rasta i povećanja integrisanosti u međunarodne lance vrednosti. Srbija će nastojati da svoju konkurentnost i privlačnije investicija sve manje zasniva na jeftinoj radnoj snazi, a da sve više ulaže u unapređenje ljudskih resursa kroz obrazovanje i obuke u skladu sa zahtevima privrede. Takođe, ideja je da se podstiče stvaranje inovativnih proizvoda s većom dodatnom vrednošću, da se koriste prednosti digitalnih tehnologija u poslovanju i podstiče privredna saradnja domaćih preduzeća sa evropskim i međunarodnim partnerima i unutar klastera.

Tokom svih faza u procesu izrade politika, kao i tokom konsultacija s privatnim sektorom i ostalim zainteresovanim stranama, Srbija će ostati dosledna principima održivosti i transparentnosti. Takvim pristupom biće podstaknuto sprovođenje politika, a proces praćenja i evaluacije biće unapređen.

U narednom periodu sprovedeće se temeljna revizija industrijske politike. Ministarstvo privrede će koordinisati proces revizije, kao i buduće sprovođenje Industrijske strategije, a biće оформljeno i međuresorno telo koje će se sastojati od predstavnika relevantnih ministarstava, privrede i stručne javnosti.

Nova industrijska strategija ne bi trebalo da predstavlja novi strateški pravac, već logičan razvoj ekonomske politike Vlade, nadahnut opštim principima industrijske politike Evropske unije. Nova industrijska strategija kombinovaće horizontalne i vertikalne mere. Planirano je da horizontalne mere budu ostvarene kroz sprovođenje postojećih strategija, kao što su Strategija za podršku razvoja malih i srednjih preduzeća, preduzetništva i konkurentnosti za period 2015–2020. godine, Strategija naučnog i tehnološkog razvoja Republike Srbije za period 2016–2020. godine, Strategija razvoja obrazovanja u Republici Srbiji do 2020. godine, pa i izradom novih horizontalnih mera ukoliko se za tim ukaže potreba. S druge strane, vertikalne mere biće razvijene kroz sektorske strategije. Tokom 2016. godine Ministarstvo privrede otpočelo je pripremni rad u oblasti izrade sektorskih strategija.

Prioriteti za dalje unapređenje poslovnog okruženja definisani su u nekoliko strateških dokumenata, među kojima su najvažniji Strategija regulatorne reforme i unapređenja sistema upravljanja javnim politikama do 2020. godine, Strategija MSP, Nacionalni program za suzbijanje sive ekonomije itd. Biće nastavljene već započete reforme, pre svega u oblasti reforme rada inspeksijskih službi, poreske uprave, borbe protiv sive ekonomije i efikasne primene donetih zakonskih rešenja u oblasti izgradnje i opšteg upravnog postupka.

Najvažnija nova strukturna reforma u ovoj oblasti tiče se početka sistemskog rada na unapređenju okvira poslovanja privrede kroz osnivanje jedinstvenog javnog registra za sve administrativne zahteve i procedure. To će privrednim subjektima i građanima omogućiti da steknu transparentan uvid u ključne elemente svakog administrativnog zahteva ili procedure, s kojima mogu da se susretnu u kontaktu s javnom administracijom ili javnim preduzećima, uključujući i sve troškove u formi naknada, taksi i parafiskalnih nameta. Registar će predstavljati početnu tačku ka pojednostavljenju procedura i ukidanju svih nepotrebnih opterećenja, suvišnih troškova ili parafiskalnih nameta. Ova aktivnost biće sprovedena uporedo sa uspostavljanjem Jedinственe elektronske kontaktne tačke (*Unified Elec-*

tronic Focal Point UEFP), portala koji će sadržati informacije od značaja za pružaoce usluga, a u skladu sa zahtevima propisanim Direktivom o uslugama 2006/123/EK.

U nastavku reformi u drugim oblastima poslovnog okruženja od posebne važnosti biće uvođenje sve većeg broja servisa elektronske uprave.

Prioritetne oblasti delovanja i pravci politike razvoja MSPP u narednom periodu, u skladu sa 6 stubova Strategije MSP, biće usmereni ka: 1) Unapređenju poslovnog okruženja odnosno stvaranju pouzdanog, predvidivog i jasnog pravnog i administrativnog okvira poslovanja; 2) Unapređenju pristupa izvorima finansiranja kroz unapređenje kvaliteta ponude bankarskog sektora, razvoj novih finansijskih instrumenata i unapređenje sposobnosti MSPP za pristup različitim izvorima finansiranja; 3) Kontinuiranom razvoju ljudskih resursa, odnosno unapređenju kvaliteta radne snage i pružanju podrške razvoju obrazovanja za preduzetništvo; 4) Jačanju konkurentnosti i inovativnosti MSPP, uz veću pažnju posvećenu ekološkim aspektima; 5) Unapređenju pristupa novim tržištima kako bi se povećao broj izvoznika, obim izvoza i kvalitet izvoznih proizvoda MSPP i integraciji u međunarodne lance vrednosti; 6) Razvoj i promocija preduzetničkog duha i podsticanju preduzetništva žena, mladih i socijalnog preduzetništva.

U narednom periodu planira se dalje povećanje budžetskih sredstava namenjenih podsticanju preduzetništva, u skladu s budžetskim mogućnostima i interesom privrede. Dalji razvoj novih instrumenata baziraće se na evaluaciji rezultata prethodnih instrumenata i sagledavanju daljih potreba privrede. Posebna pažnja usmeriće se na oblasti koje do sada nisu bile adekvatno pokrivena, kao što su podrška za unapređenje ekoloških aspekata poslovanja i podrška visokotehnoškim start-up preduzećima (u skladu s njihovim specifičnim potrebama i u saradnji s već razvijenom start-up zajednicom). U tom kontekstu razmotriće se širenje mreže inkubatora i akceleratora i različite opcije za programe finansiranja.

Autorke: Danijela Božović i Jelena Babić,
Privredna komora Srbije

FOKUS NA UNAPREĐENJE POLITIKE USMERENE KA MALIM I SREDNJIM PREDUZEĆIMA

Mala i srednja preduzeća u Srbiji čine 99,8% privrednih subjekata koji generišu 65% zaposlenosti, 65% prometa, 56% BDP-a, 45% izvoza i 57% uvoza u čitavom nefinansijskom sektoru. Ona posluju uglavnom u komercijalnom sektoru (30%) i prerađivačkoj industriji (16%), ali se sektor i dalje oporavlja od snažnog uticaja svetske ekonomske krize, što pokazuju i podaci da je u poređenju sa 2009. godinom u 2014. godini bilo 13% manje radnika u sektoru malih i srednjih preduzeća. Sektor malih i srednjih preduzeća okosnica je ekonomskog rasta EU, o čemu svedoči podatak da je u 2015. godini nešto manje od 23 miliona malih i srednjih preduzeća u 28 država članica zapošljavalo oko 90 miliona ljudi i generisalo gotovo 3/5 dodate vrednosti u nefinansijskom poslovnem sektoru.

Kako bi naša preduzeća dostigla standarde i bila konkurentna evropskim, neophodno je dalje raditi na jačanju njihove konkurentnosti, posebno kroz podršku unapređenju pristupa izvorima finansiranja, što je posebno teško pitanje za brojna mala i srednja preduzeća – imajući u vidu da se većina i dalje oslanja na tradicionalne finansijske posrednike, kako bi dobili sredstva koja su im potrebna za opstanak i eventualni rast.

Drugi jako bitan aspekt unapređenja konkurentnosti malih i srednjih preduzeća u Srbiji jeste unapređenje pristupa tržištima i njihova internacionalizacija, čime se poboljšava i podstiče održiv rast.

Strategija za podršku razvoju malih i srednjih preduzeća Republike Srbije prepoznala je internacionalizaciju malih i srednjih preduzeća kao jedan od svojih stubova. Ona za cilj ima povećanje veličine malih i srednjih preduzeća izvoznika za približno 60%, kao i za povećanje njihovog udela u ukupnom prometu za oko 50% do 2020. godine.

OTVORENO POGLAVLJE 26 – OBRAZOVANJE I KULTURA

U okviru procesa pregovora za pristupanje Republike Srbije Evropskoj uniji, na Petoj međuvladinoj konferenciji EU–Srbija, održanoj 27. februara 2017. otvoreno je i privremeno zatvoreno Poglavlje 26 (Obrazovanje i kultura).

U domenu obrazovanja i kulture ne postoji obaveza usklađivanja domaće sa zakonodavstvom EU, jer ni u okviru Evropske unije ne postoji jedinstven pristup ovim oblastima. Tako Poglavlje 26 ne podrazumeva konkretna merila i ne zahteva izradu posebnog Akcionog plana, a Pregovaračka pozicija Republike Srbije sadrži aktivnosti koje se odnose na dalji proces usaglašavanja zakonodavnog i institucionalnog okvira s pravnim tekovinama i standardima EU u oblastima obrazovanja, omladine, sporta i kulture.

Kada je u pitanju obrazovanje, planirane su izmene zakonskog okvira u cilju ostvarivanja strateških ciljeva Srbije i paketa ciljeva strategija „Evropa 2020” i „Obrazovanje i obuke 2020”, što će omogućiti poboljšanje kvaliteta obrazovanja na svim nivoima i obezbediti jačanje kapaciteta za učestvovanje u programima EU.

U predškolskom obrazovanju i vaspitanju, fokus će biti na postavljanju celokupnog pravnog okvira za kvalitetno i dostupno predškolsko vaspitanje i obrazovanje, kroz izmenu Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja i Zakona o predškolskom obrazovanju i vaspitanju. Takođe, radiće se i na porastu obuhvata dece predškolskim vaspitanjem i obrazovanjem.

Cilj u oblasti osnovnog obrazovanja biće smanjenje osipanja i intenzivan rad na vaspitnoj ulozi škole u osnovnom obrazovanju, koja će doprineti celovitom razvoju ličnosti učenika, participaciji učenika u procesu učenja, preuzimanju odgovornosti i jačanju motivacije za učenje i intelektualni rad.

U oblasti srednjeg obrazovanja planira se promena upisne politike i definisanje nove mreže škola i obrazovnih profila, kao i uvođenje opšte, stručne i umetničke mature kao načina upisa u visoko obrazovanje.

Izme u sistemu visokog obrazovanja usmerene su ka tome da u Srbiji nakon 2020. godine najmanje 35% generacije od 30. do 34. godine ima visoko obrazovanje. Planirane su izmene zakonskog okvira i uvođenje pravednijeg finansiranja, koje će biti zasnovano na rezultatima.

U oblasti celoživotnog učenja očekuje se dalji porast broja akreditovanih ustanova i programa. Uspostavljanje sistema Nacionalnog okvira kvalifikacija biće omogućeno donošenjem Zakona o nacionalnom okviru kvalifikacija, a uskoro će biti započet proces referenciranja NOK-a prema Evropskom okviru kvalifikacija.

Oblast kulture prvenstveno je u nadležnosti država članica. Najvažnija pravna tekovina EU u oblasti kulture je Konvencija UNESCO-a o zaštiti i unapređenju raznolikosti kulturnih izraza (Pariz, 2005). Evropska komisija prati okvir kulturne politike kroz prizmu zaštite i promovisanja raznolikosti kulturnih izraza. Takođe, meri se i učešće Srbije u EU programu „Kreativna Evropa”.

Srbija će nastaviti da razvija svoju kulturnu politiku, uključujući normativni i institucionalni okvir, s naglaskom na stvaranju novih i inovativnih partnerstava sa organizacijama civilnog sektora, zaštiti i promociji kulturne raznolikosti kroz razvoj kreativnih i kulturnih industrija. Osim toga, biće pružena veća podrška kulturnim izrazima i umetničkom stvaralaštvu, u skladu sa ciljevima Konvencije UNESCO-a iz 2005. godine.

PREPORUČUJEMO

Regionalni indeks konkurentnosti za 263 regiona EU bazira se na dosadašnjim rezultatima zaključno s 2016. godinom (prethodna izdanja su iz 2010. i 2013. godine). Regionalna konkurentnost označava sposobnost nekog regiona u osiguravanju privlačnog i održivog okruženja za poslovanje, rad i život stanovnika. U novom izdanju postoji jedna novina: objavljen je interaktivni alat za pregled regiona, te se sada lakše mogu videti rezultati regiona u području inovacija, upravljanja, saobraćaja, digitalne infrastrukture, zdravlja i ljudskoga kapitala.

Izvršna agencija za obrazovanje, audio-vizualnu delatnost i kulturu (EACEA) objavila je seriju publikacija koji sadrže strukturne indikatore za praćenje sistema obrazovanja i osposobljavanja u Evropi u 2016. godini. Publikacije pokrivaju pet ključnih područja u kojima su istražene obrazovne strukture, politike i reforme: obrazovanje u ranom detinjstvu, postizanje osnovnih veština, rano napuštanje obrazovanja i osposobljavanja, visoko obrazovanje, te mogućnost zaposlenja nakon završetka obrazovanja.

PODRŠKA ČLANSTVU SRBIJE U EVROPSKOJ UNIJI 47%

Ukoliko bi sutra bio održan referendum s pitanjem „Da li podržavate učlanjenje Srbije u EU?“, 47% građana Srbije glasalo bi za, njih 29% bi glasalo protiv, 15% ne bi glasalo uopšte, dok 9% ne zna šta bi odgovorilo na ovo pitanje. To je rezultat istraživanja javnog mnjenja „Evropska orijentacija građana Srbije“ koje je krajem decembra sprovela Kancelarija za evropske integracije. Anketa u kojoj je učestvovalo 1.054 ispitanika starijih od 18 godina rađena je prema standardu Evrobarometra.

Od ukupnog broja ispitanika njih 64% smatra da bi reforme neophodne za ulazak naše zemlje u EU trebalo sprovesti i mimo toga, zbog dobrobiti građana i stvaranja bolje uređene Srbije. Reformu zdravstvenog sistema (16%), reformu pravosuđa (14%), borbu protiv korupcije (16%), reformu obrazovnog sistema (10%) i reformu poljoprivrede (10%) građani prepoznaju kao najznačajnije i koje najviše utiču na njihov svakodnevni život. Sledeća po važnosti je reforma zaštite potrošača (8%), reforma zaštite životne sredine (6%) i bolja zaštita ljudskih prava (6%).

Najveći procenat građana, njih 58%, smatra da bi probleme Beograda i Prištine trebalo rešavati nezavisno od toga da li to traži EU: to znači da više od polovine ispitanika podržava opredeljenost Vlade Republike Srbije za nastavak dijaloga između Beograda i Prištine i spremnost da se dijalogom dođe do održivih rešenja.

Ispitanici kažu da bi članstvo u EU za 35% njih bila dobra stvar, 31% građana smatra da je to loše, a 34% misli da to nije ni dobra

ni loša stvar. Za najveći broj građana, njih 17%, članstvo u EU predstavlja više mogućnosti za zapošljavanje, put ka boljoj budućnosti mladih ljudi (16%), mogućnost za slobodnije kretanje unutar granica EU (15%), kao i mogućnost da se uredi stanje u našoj državi (11%).

Građani su nedovoljno informisani o bespovratnoj razvojnoj pomoći Srbiji od 2000. do danas, što se posebno ogleda u tome da 25% ispitanika veruje kako je Rusija najveći donator našoj zemlji u poslednjih 16 godina. To nije u skladu s činjenicama. Zvanični podaci govore da u periodu od 2000. do 2015. godine Evropska unija i njene države članice predstavljaju najveće donatore sa oko 2,7 milijardi evra doniranih sredstava, čime su značajno doprineli razvoju Srbije. Sa ovim podatkom je upoznat 21% ispitanika. Isti procenat izjasnio se za Kinu, dok je na četvrtom mestu Japan sa 11%.

Kancelarija za evropske integracije od 2002. godine redovno sprovodi istraživanje javnog mnjenja, kako bi se sagledala procena građana koji su njihovi interesi u procesu pristupanja Evropskoj uniji i kako vide budućnost koju očekuju za sebe i svoju porodicu.

Istraživanje javnog mnjenja možete da preuzmete [ovde](#).

Izvor: Kancelarija za evropske integracije

Уколико би сутра био расписан референдум са питањем: „Да ли подржавате учлањење наше земље у Европску унију“, како бисте ви гласали?

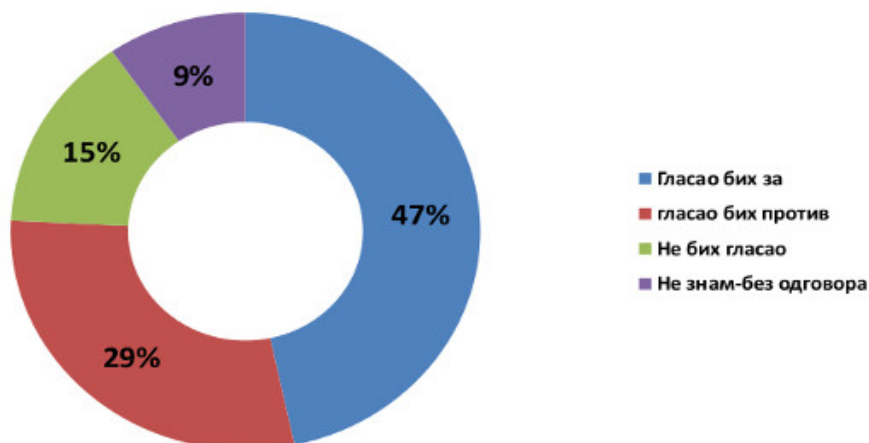

Foto: Kancelarija za evropske integracije

POGLAVLJE 13 – RIBARSTVO

Zajednička politika ribarstva Evropske unije obuhvata pitanja iskorišćavanja i upravljanja ribljim bogatstvima, pitanja uređenja tržišta ribljim proizvodima, pitanja strukturne politike, nadzora i kontrole, kao i međunarodnu saradnju u ribarstvu. Politika Evropske unije u oblasti ribarstva reformiše se svakih deset godina, kao odgovor na promene koje se odnose na količinu ribe, kao i na opšte privredne prilike u ribarstvu. Cilj je da se na evropskom nivou osigura dugoročno održivo korišćenje živih bogatstava mora i uzme u obzir rastuća potreba tržišta za zdravim proizvodima iz mora.

Zajednička politika u oblasti ribarstva postavlja pravila za očuvanje živih vodenih resursa, ograničenje ekološkog uticaja ribarstva i uslove za pristup vodama i resursima. Ona obuhvata i strukturnu politiku i specifična pravila za upravljanje kapacitetima flote, kontrolu ribarskih aktivnosti i sprovođenje njenih pravila. Zajednička politika u oblasti ribarstva zasnovana je na utemeljenim naučnim savetima i obezbeđuje okvir za prikupljanje, upravljanje i korišćenje podataka iz oblasti ribarstva. S obzirom na njenu isključivu nadležnost u oblasti očuvanja morskih bioloških resursa, Evropska unija je članica određenog broja međunarodnih sporazuma i organizacija. U nekim slučajevima, postojeći sporazumi i konvencije s trećim zemljama ili međunarodnim organizacijama vezanim za ribarstvo treba da se prilagode ili otkazu pre pristupanja.

S obzirom da su resursi ribe prekomerno izlovljeni (80% mediteranskih resursa i 47% atlantskih resursa), poslednja reforma Zajedničke ribarske politike ili „Nova zajednička ribarska politika” (sadržana u regulativi EU 1380/2013 koja je stupila na snagu 1. 1. 2014. godine) ima za cilj da riblje resurse vrati na održivi nivo, kao i da obezbedi građanima stabilan izvor zdrave i bezbedne hrane na duži vremenski period. Ona nastoji da donese novi prosperitet sektoru ribarstva, prekine zavisnost od subvencija i stvori nove mogućnosti za radna mesta i rast u priobalnim područjima.

Zajednička ribarska politika izvorno je bila deo Zajedničke poljoprivredne politike, a izdvajanjem u zasebnu politiku doprineli su ulazak u EU zemalja sa znatnim ribarskim flotama i morskim resursima, kao i potreba rešavanja novih specifičnih problema, poput očuvanja resursa ribe.

Pravna osnova za Zajedničku ribarsku politiku temelji se na Ugovoru o funkcionisanju Evropske unije. Unutrašnje tržište je prošireno na poljoprivredu, ribarstvo i trgovinu poljoprivrednim proizvodima. Poljoprivredni proizvodi podrazumevaju proizvode biljnog porekla, stočarstva i ribarstva, kao i proizvode prve faze obrade koji se direktno odnose na te proizvode. Zajednička poljoprivredna politika, poljoprivreda, kao i izraz poljoprivredni takođe se odnositi i na ribarstvo, pošto je u pita-

KOJA JE KORIST ZA SRBIJU?

- Kontrola nelegalnog, neprijavljenog i neregulisanog ribolova
- Sertifikat o ulovu
- Podsticaji za unapređenje i očuvanje ribnjaka

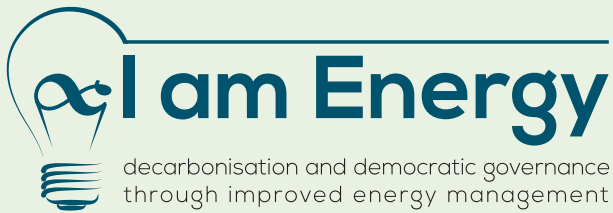
Rezultat usklađivanja propisa u Srbiji s propisima Evropske unije u oblasti ribarstva biće ispunjenost zahteva u pogledu kontrole nelegalnog, neprijavljenog i neregulisanog ribolova, čime će se stvoriti uslovi za plasman proizvoda ribarstva na tržište EU, uz očuvanje nacionalnih vodnih resursa. Uspostaviće se i pravni osnov za uvođenje sertifikata o ulovu. Takođe, nakon pristupanja EU biće obezbeđeni i podsticaji za očuvanje i unapređenje ribnjaka, kao i inovacije u oblasti akvakulture.

(Brošura „Pregovaračka poglavlja – 35 koraka ka EU”, EU info-centar i Pregovarački tim za vođenje pregovora o pristupanju Srbije EU)

nju specifičan sektor. Ciljevi zajedničke ribarske/poljoprivredne politike su:

- povećanje produktivnosti promovisanjem tehničkog napretka i osiguravanjem racionalnog razvoja poljoprivredne proizvodnje i optimalno iskorišćavanje proizvodnih faktora, posebno radne snage;
- obezbeđivanje pristojnog životnog standarda poljoprivredne zajednice, posebno kroz povećanje zarada zaposlenih koji se bave poljoprivredom;
- stabilizacija tržišta;
- obezbeđivanje efikasnijeg snabdevanja;
- obezbeđivanje zaliha za potrošače po pristupačnijim cenama.

Bez obzira na to što Srbija nema izlaz na more, pregovori u ovom poglavlju odvijaju se kao u svim prethodnim proširenjima.

**Rockefeller
Brothers Fund**

Philanthropy for an Interdependent World

Od 2012. godine Beogradska otvorena škola kroz svoje projekte radi na unapređenju politike energetske efikasnosti. Proizvodnja energije uz nisku emisiju gasova sa efektom staklene bašte, energija po prihvatljivoj ceni za energetske sektor, privredu i građane, pouzdano i kvalitetno snabdevanje energijom koje nije pretnja životnoj sredini i zdravlju ljudi – neki su od ciljeva koje aktivno zagovaramo i podržavamo kroz naše projektne aktivnosti.

U kontekstu procesa pristupanja Srbije Evropskoj uniji energetska politika i politika zaštite životne sredine dodatno postaju značajni. U želji da doprinesemo informisanosti građana u ovoj

oblasti i uključenosti svih zainteresovanih strana u kreiranje i sprovođenje energetske politike, kao i u proces pristupanja Srbije EU, odlučili smo da bilten „Progovori o pregovorima” obogatimo dodatkom posebno posvećenom energetskej politici.

Dodatak pod nazivom „Vaša energija” biće objavljan svaka tri meseca i pokrivaće aktuelnosti u oblasti energetske politike i energetske efikasnosti u Srbiji i na nivou Evropske unije. Dodatak „Vaša energija” objavljuje se u sklopu projekta „Ja sam Energija”, koji Beogradska otvorena škola sprovodi uz podršku Fonda braće Rokfeler (*Rockefeller Brothers Fund*).

DO ODGOVORNE POLITIKE ENERGETSKE EFIKASNOSTI U LOKALNIM SAMOUPRAVAMA

Projekat „Ja sam Energija” posvećen je unapređenju politike energetske efikasnosti kroz stvaranje prostora za kvalitetno učešće svih zainteresovanih strana i veću javnost rada vlasti. Kroz napore da se sve faze politike energetske efikasnosti otvore za što širi krug aktera, projekat bi trebalo da doprinese da se politika energetske efikasnosti kreira na način tako da odgovara na potrebe i specifičnosti lokalnih zajednica.

Proizvodnja energije u Srbiji u najvećoj meri bazira se na sagoravanju uglja. Sistem proizvodnje je centralizovan, što uzrokuje velike troškove i zagađenje životne sredine. Energetska efikasnost nije u dovoljnoj meri prepoznata kao mogućnost za razvoj lokalnih zajednica, pa ni kao mera za smanjenje energetskeg siromaštva i zagađenja životne sredine. Lokalnim samoupravama nedostaju administrativni kapaciteti i znanja koja će omogućiti uspostavljanje delotvornog sistema energetskeg menadžmenta. Sve ovo uzrokuje velike troškove proizvodnje i pritisak na životnu sredinu, kao i loše rezultate na planu usklađenosti sa zakonodavstvom Evropske unije i obavezama preuzetim kroz članstvo u Energetskoj zajednici.

Primena mera energetske efikasnosti i uspostavljanje sistema energetskeg menadžmenta za cilj imaju proizvodnju energije uz manje zagađenja životne sredine, pouzdaniji i kvalitetniji sistem snabdevanja energijom, transparentno i odgovorno upravljanje u ovoj oblasti, kao i energiju po prihvatljivoj ceni za javni sektor, privredu i građane.

Kroz projekat će se u prvi plan istaći prednosti stvaranja okvira i primene politike energetske efikasnosti. Nastojaćemo da predstavimo novi model sistema energetskeg menadžmenta, koji će biti transparentan i efikasan, u kojem će biti jasno uspostavljena

odgovornost, i u kojem će se odluke donositi uz što šire učešće i koji će biti u skladu s dobrim primerima iz Srbije i Evropske unije. U okviru projekta biće izrađena studija praktične politike i matrica za praćenje rada javnih vlasti na planu energetske efikasnosti. Polazeći od toga da su odsustvo dobrog upravljanja i nedostatak pouzdanih podataka o potrošnji energije prepoznati kao osnovni problemi u politici energetske efikasnosti, prevažno će biti sprovedeno istraživanje o transparentnosti u oblasti energetske politike, koje će se odnositi kako na institucije na lokalnom tako i na državnom nivou.

U okviru projekta biće organizovane dve buke za predstavnike lokalne samouprave i predstavnike civilnog društva. Kroz širok konsultativni proces, učešće eksperata i pomoć u izradi nacrtata strateških dokumenata, nastaviće se aktivnosti na uspostavljanju sistema energetskeg menadžmenta u odabranim lokalnim samoupravama.

Pored rada na unapređenju politike na lokalnom nivou, planirane su i aktivnosti usmerene na povećanje učešća organizacija civilnog društva i predstavnika lokalnih vlasti u zakonodavnom procesu i usvajanju strateških dokumenata na državnom nivou.

U okviru ovog projekta objavljiće se i bilten „Vaša energija”. Internet stranica koja će biti izrađena u okviru projekta služiće za predstavljanje projektnih aktivnosti i rezultata, prevažno onih koji se tiču istraživanja na temu transparentnosti energetske politike.

Projekat „Ja sam Energija” sprovodi se uz podršku Fonda braće Rokfeler (*Rockefeller Brothers Fund*).

PODRŠKA LOKALNIM SAMOUPRAVAMA U USPOSTAVLJANJU SISTEMA ENERGETSKOG MENADŽMENTA

Beogradska otvorena škola i RES fondacija pokrenule su program podrške lokalnim samoupravama u uspostavljanju sistema energetske menadžmenta i unapređenju energetske efikasnosti.

Način na koji se upravlja energijom u lokalnim zajednicama u Srbiji ne odgovara potrebama građana, stvara administrativni i finansijski pritisak na lokalnu samoupravu i utiče na kvalitet životne sredine i javno zdravlje. Zakonom o efikasnom korišćenju energije, koji je usvojen 2013. godine, ustanovljene su obaveze lokalnih samouprava da prate i mere potrošnju energije, izrađuju planska dokumenta kojima se utvrđuju ciljevi uštede energije i načini za njihovo dostizanje.

S gradovima Užicom i Kraljevom, i opštinama Paraćin i Trstenik, BOŠ i RES fondacija potpisale su sporazum o saradnji kojim su određene zajedničke aktivnosti. Regionalna razvojna agencija „Zlatibor“ podržala je inicijativu BOŠ-a i RES fondacije u Jugozapadnoj Srbiji.

Sporazum o saradnji zasnovan je na sledećim načelima:

- transparentno i odgovorno upravljanje energijom uz uključivanje javnosti u sve faze procesa donošenja odluka;
- partnerstvo javnog, civilnog i poslovnog sektora i međuopštinska saradnja;
- upravljanje procesom proizvodnje, distribucije i potrošnje energije tako da se obezbedi visok stepen zaštite životne sredine i postignu najveće moguće uštede energije.

Krajem 2016. godine u Kraljevu i opštinama Paraćin i Trstenik usvojene su odluke o uspostavljanju sistema energetske menadžmenta, kojima su utvrđeni zadaci i vremenski rokovi za izradu planskih i strateških dokumenata i imenovanje energetske menadžera. U Užicu je izrađen nacrt odluke i očekuje se usvajanje ovog dokumenta u lokalnoj skupštini.

Energetska efikasnost predstavlja značajan energetske resurs i na globalnom nivou je prepoznata kao „prvi izvor energije“. Značajne uštede energije mogu da se postignu na nivou lokalnih samouprava. Zakonom o efikasnom korišćenju energije započeta je institucionalizacija politike energetske efikasnosti i utvrđene obaveze jedinica lokalnih samouprava. Prema ovom zakonu lokalne samouprave imaju obavezu da usvoje programe energetske efikasnosti i akcione planove kojima se ostvaruju ciljevi uštede energije. Program energetske efikasnosti trebalo bi da sadrži i pregled i procenu godišnjih energetske potreba, uključujući procenu energetske svojstava objekata, kao i predlog mera i aktivnosti koje će obezbediti efikasno korišćenje energije. Program energetske efikasnosti usvaja se za period od tri godine, dok se akcioni planovi usvajaju na godišnjem nivou.

Zakonom su utvrđeni i obveznici sistema energetske menadžmenta. Pored lokalnih samouprava koje imaju više od 20.000 stanovnika kao obveznici energetske menadžmenta prepoznati

su i drugi organi i javne službe koje koriste objekte u javnoj svojini i privredna društva. Obaveze obveznika sistema energetske menadžmenta precizno su utvrđene Uredbom o utvrđivanju graničnih vrednosti godišnje potrošnje energije. Ovom uredbom utvrđen je i godišnji cilj uštede energije od 1% primarne potrošnje energije ostvarene u prethodnoj kalendarskoj godini.

Obveznici sistema energetske menadžmenta imaju obavezu da ministarstvu podnesu prijavu o ostvarenoj potrošnji energije u roku od 60 dana od usvajanja Akcionog plana za energijsku efikasnost. Vlada Republike Srbije usvojila je Treći akcioni plan za energetske efikasnost 29. decembra 2016. godine, tako da je ovaj rok istekao početkom marta tekuće godine

ENERGETSKI MENADŽER

Lokalne samouprave sa više od 20.000 stanovnika imaju obavezu da imenuju energetske menadžere. Energetski menadžeri imaju ključnu ulogu u uspostavljanju sistema energetske menadžmenta i njihove obaveze su sledeće:

- da prikupljaju i analiziraju podatke o načinu korišćenja energije obveznika sistema;
- da pripreme programe i planove energetske efikasnosti;
- da predlažu mere koje doprinose efikasnom korišćenju energije i učestvuju u njihovoj realizaciji;
- da pripreme godišnje izveštaje o ostvarivanju ciljeva sadržanih u programu i planu energetske efikasnosti;
- da preduzimaju i druge aktivnosti i mere koje doprinose uštedama energije i unapređenju sistema energetske efikasnosti.

Imajući u vidu da su obaveze energetske menadžera zahtevne i kompleksne, a kapaciteti lokalnih samouprava nisu na zadovoljavajućem nivou, Beogradska otvorena škola i RES fondacija posebnu su pažnju posvetile podršci energetskim menadžerima u ispunjavanju njihovih obaveza. Energetski menadžeri neće biti u stanju da sami ispune sve zakonske obaveze i zbog toga program podrške podrazumeva uspostavljanje koordinacije svih lokalnih organa i angažovanje svih raspoloživih resursa u lokalnoj zajednici. Partnerstvo, razmena znanja i međuopštinska saradnja prepoznati su kao ključni koraci u uspostavljanju sistema energetske menadžmenta na nivou lokalnih samouprava.

BOŠ i RES fondacija podržavaju uspostavljanje dugoročnog strateškog okvira za održivi sistem upravljanja energijom na lokalnom nivou i promovišu usvajanje održivih akcionih planova za klimu i energiju na lokalnom nivou, u skladu s metodologijom i preporukama Pakta gradonačelnika.

PAKT GRADONAČELNIKA ZA KLIMU I ENERGIJU – ŠANSA ZA LOKALNE SAMOUPRAVE U SRBIJI?

Frederik Boyer, šef kancelarije Pakta gradonačelnika

Pakt gradonačelnika za klimu i energiju okuplja predstavnike lokalnih i regionalnih vlasti koji se samoinicijativno obavezuju na implementaciju i sprovođenje ciljeva EU u oblasti klime i energije. Ovaj jedinstveni pokret, nastao 2008. godine uz podršku Evropske komisije, danas okuplja više od 6.500 strana potpisnica. Strane potpisnice imaju zajedničku viziju gradova koji su čistiji i otporniji na klimatske promene, u kojima građanke i građani imaju pristup čistoj, održivoj energiji po pristupačnim cenama.

BOŠ: Šta inicijativa Pakt gradonačelnika predstavlja u praksi? Kako funkcioniše?

Frederik Boyer: Lokalne vlasti igraju ključnu ulogu u borbi protiv klimatskih promena i prilagođavanju na njih. Učestvovanje u Paktu gradonačelnika za klimu i energiju pruža im podršku u ovim naporima, dajući im priznanje, resurse i prilike za umrežavanje, koje su im potrebne da dodatno unaprede svoje aktivnosti na planu ispunjavanja obaveza u oblasti klimatske i energetske politike.

Pakt gradonačelnika je prva i najambicioznija inicijativa Evropske unije pokrenuta od strane Evropske komisije, koja je direktno usmerena na lokalne samouprave i građane, podstičući ih da oni preuzmu vodeću ulogu u borbi protiv klimatskih promena na globalnom nivou. Od 2008. godine Pakt gradonačelnika izrastao je u vodeći pokret lokalnih vlasti koje su spremne da primenjuju još ambiciozniju politiku u pogledu održive energije i klimatskih promena. Kroz pridruživanje Paktu gradonačelnika lokalne samouprave se svojevolljno obavezuju da smanje emisiju gasova sa efektom staklene bašte i povećaju otpornost na klimatske promene kroz usvajanje Održivog energetskog i klimatskog akcionog plana.

U praksi, strane potpisnice Pakta raspolažu tehničkom i finansijskom podrškom koju im dodeljuju brojni relevantni akteri. Pre svega, Evropska komisija je osnovala Kancelariju Pakta gradonačelnika, koja pomaže potpisnicama Pakta stoji na raspolaganju za bilo koje pitanje kroz helpdesk, i vrši promociju aktivnosti kroz kanale komunikacije kojima Pakt raspolaže. Kancelarija takođe koordiniše saradnju sa spoljnim partnerima i pregovara o podršci sa zainteresovanim stranama.

Drugo, Združeni centar za istraživanje Evropske komisije saraduje s Kancelarijom u pružanju uputstava i nacrtu dokumenata stranama potpisnicama, radi pružanja pomoći u ispunjavanju preuzetih obaveza, kao i u cilju nadgledanja implementacije i rezultata koje su strane potpisnice navele u svojim Akcionim planovima.

Covenant of Mayors for Climate & Energy

Foto: Pakt gradonačelnika za klimu i energiju

Treće, Evropska komisija se obavezala na prikupljanje finansijskih sredstava i dobijanje političke podrške na nivou EU. Na kraju, gradovi koji su potpisnici Pakta uživaju finansijsku i tehničku podršku brojnih partnera koji se nalaze u sklopu šire zajednice, poput nacionalnih, regionalnih i lokalnih energetskih agencija, mreža lokalnih vlasti, ministarstava i partnera iz industrije.

Kakva je procedura za pristupanje Paktu? Koje obaveze lokalne samouprave preuzimaju potpisivanjem Povelje Pakta gradonačelnika?

Da bi se pridružili ovom pokretu koji neprestano raste lokalne vlasti moraju: predstaviti Pakt gradonačelnika za klimu i energiju opštinskom veću; kada veće usvoji zvaničnu odluku, daje se da mandat gradonačelniku, ili drugom predstavniku sličnog ranga, da potpiše pristupni dokument; nakon potpisivanja, sledi registrovanje na sajt Pakta i objavljivanje potpisanog pristupnog dokumenta i slede se dalji koraci o kojima Pakt obaveštava predstavnike lokalnih vlasti.

Potpisivanjem povelje grad koji je potpisnik Pakta obavezuje se da smanji emisije gasova sa efektom staklene bašte za 40% do 2030. godine, da usvoji integrisani pristup za borbu protiv klimatskih promena i prilagođavanje, kao i da osigura pristup bezbednoj, održivoj i pristupačnoj energiji svojim građanima. Svojevolljno preuzimanje obaveze je ključno u davanju doprinosa postizanju dugoročnih klimatskih i energetskih ciljeva Evropske unije. Koraci preuzeti u okviru Pakta gradonačelnika često prevazilaze ciljeve postavljene na nacionalnom nivou.

Postoje brojni razlozi zašto bi gradovi trebalo da se pridruže Paktu gradonačelnika, od kojih su važni sledeći: 1. Priznanje i prepoznatljivost na međunarodnom nivou koju dobija klimatska i energetska politika dotičnih lokalnih vlasti; 2. Prilika da se doprinese oblikovanju klimatske i energetske politike EU; 3. Izvesnije ispunjavanje obaveza kroz monitoring i analizu napretka; 4. Prilike za bolje finansiranje lokalnih klimatskih i energetskih projekata; 5. Inovativne metode umrežavanja, razmene iskustava i izgradnje kapaciteta kroz redovne događaje, bratimljenje gradova, onlajn-seminare i diskusije; 6. Politička podrška (helpdesk), materijali i alati za pomoć; 7. Pristup izvorima znanja i informacija i studijama slučaja; 8. Unapređeni mehanizmi za samoprocenu napretka i saradnju kroz ujednačene mehanizme za izveštavanje i monitoring; 9. Okvir za delovanje koji je fleksibilan i prilagodljiv za različita lokalna okruženja i 10. Unapređenje saradnje i pružanje podrške od strane nacionalnih i nižih nivoa vlasti.

Mogu li evropski gradovi iz zemalja koje nisu članice EU da se pridruže inicijativi? Koja su iskustva sa gradovima s područja Zapadnog Balkana koji su se pridružili inicijativi?

Pakt gradonačelnika za klimu i energiju ostaje otvoren za pristupanje svih demokratski konstituisanih lokalnih vlasti i njihovih izabраниh predstavnika, bez obzira na trenutno stanje u oblasti primene energetske i klimatske politike. Gradovi širom Evrope više su nego dobrodošli da se pridruže inicijativi. Gradovi potpisnici iz Hrvatske, Srbije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Makedonije i Albanije do sada su imali odlična iskustva od pristupanja inicijativi. Mnogi od njih su bili veoma aktivno uključeni, kroz izradu, implementaciju i nadzor nad primenom Održivog energetskog akcionog plana. Gradovi poput Tirane, Skoplja, Podgorice, Zagreba i Sarajeva bili su aktivno uključeni u aktivnosti umrežavanja i izgradnje kapaciteta u okviru Pakta gradonačelnika, i pokazali su spremnost da uče iz iskustava partnerskih gradova iz EU, poput nemačkog grada Frajburga.

Koliko je gradova iz Srbije pristupilo inicijativi? Kakvo je dosadašnje iskustvo Pakta gradonačelnika u radu s gradovima iz Srbije?

Trenutno je jedan grad iz Srbije potpisnik inicijative, reč je o gradu Nišu. Održivi energetski akcioni plan grada Niša usvojen je 17. decembra 2014. Kroz ovaj plan postavljen je cilj smanjenja emisije ugljen-dioksida od 21% do 2020. godine (u odnosu na 2010. kao baznu godinu). Niš je dobio tehničku podršku kancelarija Pakta gradonačelnika i švedskog grada Viksjo, potpisnika Pakta, u izradi Održivog energetskog akcionog plana. Pomoć koja je pružena kroz Pakt se pokazala kao jako korisna za grad Niš. Znanje koje su predstavnici grada prikupili kroz Pakt gradonačelnika je omogućilo da grad usvoji primenjivu Mapu puta za energetsku tranziciju do 2050. godine. Tim sačinjen od predstavnika grada, javnih komunalnih preduzeća i administrativnih jedinica je takođe usvojio inspirativnu dugoročnu viziju grada – grad nižeg energetskog intenziteta i kvalitetnijih uslova za život za sve svoje građane.

Šta bi trebalo da bude uloga gradova i opština u procesu tranzicije ka niskougledničkoj ekonomiji? Šta se može postići na lokalnom nivou?

Foto: Frederik Boyer, šef kancelarije Pakta gradonačelnika

Uloga gradova i opština je bez svake sumnje ključna u procesu transformisanja EU u pravcu stvaranja održivog društva i niskougledničke ekonomije. Pakt gradonačelnika zasniva akcione korake na lokalnom nivou, u okviru nadležnosti lokalnih vlasti koje su se pridružile inicijativi. Prema tome, očekuje se da potpisnice Pakta preduzmu sledeće uloge:

- Uloga korisnika i modela: Sve lokalne vlasti su odgovorne za sopstvenu potrošnju energije. U isto vreme, igraju jako važnu ulogu u podsticanju građana i ostalih aktera da energiju troše na efikasniji način.
- Planska, razvojna i regulatorna uloga: Sve lokalne vlasti su odgovorne za razvijanje politika u oblasti gradnje, transporta i urbanizma. Imaju ovlašćenja da: unaprede potrošnju energije novih postrojenja, primene mere održivog transporta i strategije prilagođavanja u lokalne prakse planiranja. Kroz svoje regulatorne mehanizme i zakonodavnu aktivnost presudno utiču na rezultate u oblasti transporta i energetike.
- Proizvodna i uloga snabdevanja: Lokalne vlasti mogu delovati i kao lokalni pružalac usluga u promovisanju lokalne proizvodnje energije i korišćenja izvora održive energije (npr. sistem kombinovana proizvodnja toplotne i električne energije, sistem daljinskog grejanja).

- Savetodavna i podsticajna uloga: Kampanje podizanja svesti su važne za uključivanje cele zajednice i osiguravanje podrške za klimatsku i energetska politiku. Lokalne vlasti mogu nastupati kao savetnik i imati funkciju obrazovanja građana i drugih zainteresovanih strana (arhitekta, građevinske firme, planeri).

Šta je Održivi energetski (i klimatski) akcioni plan (SECAP)?

Održivi energetski i klimatski akcioni plan je ključni dokument kroz koji potpisnik Pakta daje mapu puta za dostizanje ciljeva i ostvarenje vizije. Ovaj plan obuhvata procenu trenutne situacije, na primer inventar emisija koji će služiti kao polazna osnova za korake u borbi protiv klimatskih promena, procenu rizika i slabosti koja je važna za aktivnosti na planu adaptacije na klimatske promene, jasno postavljene ciljeve i željene rezultate, kao i mere uklopljene u vremenski okvir, raspodelu dužnosti i procenjeni efekat.

Na koji način ova inicijativa odgovara na potrebe gradova i opština u Srbiji? Šta je ono što gradovi i opštine u Srbiji mogu dobiti iz članstva u njoj?

Inicijativa Pakt gradonačelnika odgovara na potrebe gradova, opština i građana Srbije na brojne načine. Gradovi u okviru pakta sami osmišljavaju dinamiku smanjenja emisija ugljen-dioksida u okviru svojih nadležnosti, unapređuju kvaliteta života svojih građana kroz ambiciozne poduhvate (npr. unapređenje kvaliteta grejanja u stambenim zgradama, smanjenje zagađenja vazduha, energetske troškova, uključivanje u renoviranje zgrada radi unapređenje energetske efikasnosti i adaptiranja na sezonske promene vremena, stvaranje više urbanih zelenih površina, uspostavljanje nove infrastrukture za javni prevoz itd.) ili privlačenje investitora iz raznih sfera putem pionirskih poduhvata u oblasti klime i energije.

Štaviše, intenzivan proces saradnje na izradi i implementaciji održivih energetske akcionih planova osnažuje partnerstvo među gradovima i drugim zainteresovanim stranama. Procesi koji se odvijaju u okviru Pakta gradonačelnika omogućava gradovima da se bolje povežu sa svojim građanima i zainteresovanim akterima na lokalnom nivou, proces kreiranja klimatske i energetske politike se usmerava zajedničkim snagama, što dovodi do toga da gradovi postaju bolje mesto za život svih, dinamični, održivi i otporni na klimatske promene.

Možete li navesti neke primere koji pokazuju na koji se način lokalne samouprave uključuju u smanjenje emisija ugljen-dioksida?

Jedan od primera je zeleni koridor grada Lisabona kao putanja za razvoj grada. Već nekoliko godina unazad grad Lisabon je ulagao mnogo truda u razvijanje zelenih područja u gradu radi zaštite životne sredine i unapređenja kvaliteta života građana. Jedan od trenutno aktuelnih projekata je zeleni koridor Vale de Alcantara. Ovaj koridor dug tri kilometra povezuje najveće parkove grada i reku Tagus.

Kroz ovaj koridor će se kretati isključivo peške ili biciklom i biće u liniji s pošumljenim zelenim površinama koje se navodnjavaju prečišćenom otpadnom vodom. Očekuje se da Vale de Alcantara koridor postane ključna zelena površina glavnog grada Portugala i kroz brojne korake, poput sađenja drveća koje obrađuje značajne količine ugljen-dioksida, Lisabon postigne smanjenje emisija štetnih gasova. Moderna elektrana za proizvodnju toplotne i električne energije na biogas izgrađena je u Solrodu, u Danskoj. Elektrana na biogas u Solrodu, koja će biti povezana na regionalnu mrežu snabdevanja, godišnje će proizvoditi 60 gigavatčasova električne i toplotne energije koji dolazi iz obnovljivih izvora (morska trava, đubrivo, organski otpad). Dovede do smanjenja emisija ugljen-dioksida za oko 40.100 tona godišnje – što predstavlja 51% plana grada za smanjenje emisija ugljen-dioksida do 2025. godine.

Kroz projekat finansiran od strane EU se gradu Solrodu pomaže u dostizanju ciljeva postavljenih kroz Okvirnu direktivu Evropske unije o vodama, za smanjenje nivoa azota (72%) i fosfora (100%). Korišćenje morske trave sa okolnih plaža smanjuje količine azota za 120 t i fosfora za 9 t. Projekat je takođe bio od koristi lokalnoj zajednici u rešavanju poteškoća koje stvara truljenje algi i morske trave, i pruža održivo rešenje u formi bioloških đubriva (krajnjeg produkta obrade biomase) za farmere, umesto hemikalija.

Ovaj projekat je blistav primer budući da su pružena brojna rešenja za izazove u oblasti održive energije i životne sredine, kao i zato što je ovo primer izgradnje snažnog javno privatnog partnerstva između lokalne zajednice i biznisa, uključujući najveći pogon na svetu za proizvodnju karagenana i pektina (CP Kelco).

Intervju priredio Stevan Petrović

Malo nije (uvek) i predivno: male hidrocentrale na Zapadnom Balkanu

Članak o planovima izgradnje malih hidrocentrala zemalja Zapadnog Balkana, mitovima o mini-hidrocentralama i kakav je uticaj na životnu sredinu ovakvih planova. Većina zemalja Zapadnog Balkana tek će saznati da li će planirane male hidroelektrane proizvoditi onoliko struje koliko se očekivalo. Autor teksta je Igora Vejnović, referent za javne politike hidroenergetike u organizaciji CEE Bankwatch.

Zagađenje vazduha na Balkanu raste i ugrožava zdravlje ljudi

Vlatka Matković Puljić, referentkinja za zdravlje i energetiku u organizaciji HEAL piše o tome kako je kvalitet vazduha na Balkanu krajem prošle godine bio kritičan. Situacija je slična širom Zapadnog Balkana, a glavni izvor zagađenja vazduha je sagorevanja uglja i proizvodnja električne energije u termocentralama.

Energetski paket Evropske unije: šta to znači za ugalj, obnovljive izvore energije i energetske efikasnost?

Evropska komisija predstavila je paket predloga koji treba da ubrzaju prelazak EU na čistu energiju uz uštede energije, u duhu Pariskog sporazuma za borbu protiv klimatskih promena. Komisija želi da izjednači uslove na tržištu za sve tehnologije, a da pritom ne ugrozi klimatske i energetske ciljeve. U obimnom paketu reformi predlaže se da cilj za energetske uštede od 30% u 2030. godini bude obavezujući, kao i da se stvore uslovi da građani proizvode struju za svoje potrebe, a višak prodaju. S novim paketom propisa iz oblasti energetike, EU je dobila još oko hiljadu stranica koje uređuju ovu oblast, piše Sofi Jeo za Carbon Brief.

Energetska efikasnost dobila podršku na Samitu zemalja Zapadnog Balkana u Skoplju

Komesar za evropsku politiku susedstva i proširenja Johannes Han potpisao je sporazum u iznosu od 50 miliona evra s međunarodnim finansijskim institucijama (EBRD, EIB i KfV). Sporazum je potpisan na sastanku ministara energetike zemalja Zapadnog Balkana u Skoplju. Članak je na engleskom jeziku.

IRENA: Potencijal obnovljivih izvora energije u JIE iznosi 740 GW

Jugoistočna Evropa ima ogroman potencijal obnovljivih izvora električne energije (OIE) od oko 740 GW, navodi se u novoj studiji Međunarodne agencije za obnovljive izvore energije (IRENA). Članak možete pročitati ovde: <http://balkangreenenergynews.com/rs/irena-potencijal-obnovljivih-izvora-energije-jie-iznosi-740-gw/> a izveštaj na engleskom jeziku ovde

Nezakonito naplaćuju grejanje preko komšijskog zida

Iako je Ustavni sud Srbije presudio da nije nadležan da donosi Pravilnik o pružanju grejnih usluga, Nadzorni odbor Javnog komunalnog preduzeća Standard iz Vrbasa „usvojio je novi-stari Pravilnik kojim se omogućava naplata „grejanja preko komšijskog zida“, piše Vojvođanski istraživačko-analitički centar (VOICE).

Matematika preživljavanja

Građani Srbije daju više od trećine prihoda na stanovanje. Socijalnih stanova nema, a toplane „naduvavaju“ račune. Plaćanje režija je prvi korak famoznog srpskog spajanja kraja s krajem. Za mnoge – nemoguća misija.

Kako se grejala moja porodica

Unapređenje efikasnosti peći i šporeta na drva moglo bi da doprinese ne samo unapređenju komfora i zdravlja već i znatnim uštedama koje u zbiru mogu premašiti stotinu miliona evra godišnje. Piše Aleksandar Macura za nedeljnik „Vreme“.

Vrbas – Primer za celu Srbiju

Kako su dva inženjera, uz pomoć lokalne samouprave, krenuli od nule i napravili zaokruženi sistem koji se brine o utrošku komunalne energije, koliko su uštedeli svojoj opštini i s kojim problemima su se potom suočili. Piše Radmilo Marković u nedeljniku „Vreme“.

Beogradska otvorena škola
Centar za evropske integracije

Masarikova 5/16,
11000 Beograd, Srbija

T: +381 11 30 61 372
F: +381 11 36 13 112
E: eupregovori@bos.rs i cei@bos.rs
W: eupregovori.bos.rs i www.bos.rs
S: facebook.com/bos.cei
S: twitter.com/CEI_BOS

FONDACIJA ZA OTVORENO DRUŠTVO, SRBIJA
OPEN SOCIETY FOUNDATION, SERBIA

Podržano od strane Evropske
unije u okviru programa
„Evropa za građane i građanke”

PROGOVORI O PREGOVORIMA

Ukoliko želite da redovno dobijate bilten
„Progovori o pregovorima” prijavite se [OVDE](#).

Stalo nam je do Vašeg mišljenja i povratne informacije
– molimo Vas da nas kontaktirate odgovorom na mejl
eupregovori@bos.rs i pošaljete nam sugestije o tome kako
možemo da poboljšamo ovaj bilten. Takođe, ukoliko
smatrate da bilten nije relevantan za Vaš delokrug rada ili
ako niste zainteresovani da ga primete ubuduće možete nam
to javiti odgovorom na ovu [poruku](#).

Ukoliko želite da primete informacije o specifičnim
poglavljima u okviru procesa pregovara Srbije sa EU
popunite **Upitnik**, koji se nalazi na sledećem [LINKU](#).